

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Commirii E Societate Jesu Carminum Libri Tres

Commire, Jean

Lutetiæ Parisiorum, 1678

Horologium Ad V. C. Aegidium Menagium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14818

H O R O L O G I U M

A D V. C.

ÆGIDIUM MENAGIUM.

MORTALISNE etiam felix audacia dextræ
 Æternas simulare domos, & legibus æquis
 Sidera constantem cœlo modulantia cursum
 Aggreditur, Divûmque operi certare laborat?
 Ecce brevis moles totum comprehendit Olympum:
 Æmula naturæ moles, qua prædita tellus
 Nil jam solis eget: neque lunæ consulit ignes,
 Ipsa suum sibi tempus habens. Namque alite curru
 Quot terram circum volitans sol conficit orbis,
 Tot gyro brevior imitatrix machina ducit;
 Metiturque viæ spatium, & discrimina signat
 Ortusque, occasusque; aut mundi vertice summo
 Cum stetit, & radiis fugientes contrahit umbras.
 Nec cessare licet, suaque in vestigia ductos
 Flectere jam retro gressus; quin improba voce
 Segnitiam incuset crebrâ, tardosque jugales:
 Seu cœlo dicat leges, atque imperet astris.
 Sed quis multiplices speret describere motus,
 Aut tam magna sequi miracula posse canendo?
 Ecce rudis plumbi, contorta è cannabe, massa
 Cardine subjecto pendet: vis insita deorsum
 Quam trahit, & sensim nativo prægravis urget
 Impete. Eam contra leviori corpore pondus
 Funis ad extremum nodo religatur: at illud
 Æthereas tantum se fert subline sub auras;
 Massa suo quantum descendit plumbea nutu,
 Hinc series motus, & inenarrabilis ordo

Ducitur : hinc totos apte diffusa per artus
Vis agitat molem , & certo cum foedere torquet.
Trochlea nam spiris circum labentibus acta ,
Tardior ipsa licet , vicinum concitat orbem :
Atque hic alterius conferto dente vicissim
Urget agens gressus , secumque impellit eundo.
Ergo ambo rapidus curvo ferat agmine vertex ;
Alterno ni libra moras versatilis unco
Injiciat , pressisque fugam moderetur habenis :
Ipsa autem justo tempus discrimine pensat
Interea ; secumque putat , quos lubrica fines
Accipiant momenta , quadranti quis modus arcto ,
Quantum labentes spatium determinet horas.
Cumque pererrato jam limite signa ruendi
Certa dedit , frænoque rotas cohibente minores
Admonuit pulso : versis fragor axibus ingens
Exoritur. Velut æstivam cum Juppiter olim
Increpuit nubem : vel cum victricibus undis
Oppositas rupere sonantia flumina moles.
Effugiunt orbis , indignatique teneri
Præcipitant , qua quemque suus vocat impetus , & qua
Vis plumbi gravior jubet inclinare sequentes.
Nec mora , turrita respondet ahenus ab arce
Excubitor : ferroque sonum pulsante per auras
Ingeminat toties , tabula quot in indice tangit
Virga notas ; numerumque horarum cantibus æquat.

Haætenus informes orsus , & nobilis artis
Pingue rudimentum. Nam posthac doctior ætas
Expoliit , cultuque novos adjecit honores.
Nunc picturato labentia sidera mundo
Artificem justis deducere motibus annum
Suspicias , Phœbique imitantem lumina flammam

Obliquum per iter bissex percurrere signa;
 Errantemque globum lunæ, parvosque planetas,
 Alternis dociles modulari lustra choreis.
 Nunc fictas acies mirabere, sævaque in armis
 Agmina præbere infantis spectacula belli.
 Stat campo tacitus miles, viresque videtur
 Colligere ipse suas; donec vi concitus axis
 Signa dedit. Fremuere tubæ, & cava tympana pulsu
 Horrifico: stringunt enses, & tela corruscant
 Misti equites peditesque; idem omnibus incidit ardor:
 Alternosque ferunt ictus, & mutua densant
 Vulnèra: mox facta concordés pace quiescunt.
 Sæpe etiam heu! tristis suspensus imagine pompæ
 Integros memini spectando ducere soles.
 Saturnus, similis leges & jura ferenti,
 Fronte oculisque minax folio confederat alto.
 Sub pedibus rigidæ fatalia pensa sorores
 Carpebant. Mors ipsa aderat, cui falce gravatur
 Dexterâ terribili, librataque pendet in ictum:
 Exque viris, fallax quos lætat vita futuri
 Immemores, nunc hos oculis, nunc destinat illos.
 Supremæ interea miseris Deus arbiter horæ
 Metiri momenta, & inevitabile punctum
 Ære videbatur pulsato indicere. At illa
 Protinus in medios qua copia facta ruebat,
 Monstratumque caput telo excutiebat acuto.
 Vosne hostes somni dicam, quis cura quietem
 Rumpere tinnitu, & lucis revocare labores?
 An vos, quæ dominis coelata in pyxide clausæ
 Gemmantes horas, pretiosaque tempora in auro
 Volvitis affixæ lateri noctuque diuque
 Excubiæ vigiles? Nec tu incelebratus abibis

Carminibus nostris, memori dignissime fama
 Annule: quem digitis Cæsar regalibus aptum
 Scilicet, ingenioque parem gestare solebat
 Carolus. Ille brevi pala, mirabile visu,
 Currentesque rotas, implexosque orbibus orbes,
 Ponderaque, & justo suspensam examine libram,
 Indice cumque suo vocalia ceperat æra.
 I nunc, i tennes nunc admirare quadrigas
 Græcia, quamque suis navem musca obtegit alis:
 Archytæ jacta ludos, fictamque volucrum
 Cœrula mendaci tranantem nubila penna;
 Quæque Syracosii solers industria fabri,
 Naturæque manus victrix miracula finxit.
 Plus quiddam est cœlum potuisse includere gemma.

Carolus V. Imperator.

Nunc ego te ô præses, degendæque arbitra vitæ
 Machina; sub rigido si te spirare metallo
 Non frustra perhibent, sed habet vis dædala mentem;
 Unum oro, & dulci vates pro carmine posco;
 Parce meo feralem horam properare Menalcæ.
 Sed potius relegens tua per vestigia cursum,
 Fata redordiri, primæque reducere florem,
 Quantum fata Deusque sinent, molire juventæ.
 Ceu quondam magna populi spectante caterva,
 Per denos sublapsa gradus retro umbra cucurrit;
 Ezechixque suos ævum revocavit in ortus.

Sinæ machinam viventem appellant.

HELIO T R O P I U M.

IL L U S T R E S animæ, quas pulchræ gloria fortis
 Induit in florem, & pictis decus addidit hortis
 Sidera camporum, terræque parentis amores,
 Cedite: formosumque omnes agnoscite pronis